

Lagutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till kärnenergilag och till lagar som har samband med den

Till ekonomiutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till kärnenergilag och till lagar som har samband med den (RP 24/2026 rd): Ärendet har remitterats till lagutskottet för utlåtande till ekonomiutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Anja Liukko, arbets- och näringsministeriet
- lagstiftningsråd Leena Mäkipää, justitieministeriet
- direktör Jussi Heinonen, Strålsäkerhetscentralen
- jurist Outi Slant, Strålsäkerhetscentralen
- professor Olli Mäenpää
- professor Sakari Melander.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

I propositionen föreslås det att en ny kärnenergilag stiftas och att vissa lagar som har samband med den ändras, inklusive strafflagen. Lagutskottet har bedömt propositionen ur sitt eget ansvarsområdes perspektiv med fokus på bestämmelserna om påföljder och rättsskydd.

I lagförslag 1 i propositionen, dvs. kärnenergilagen, föreskrivs det om administrativ påföljdsavgift. Regleringen är ny. Enligt propositionsmotiven (RP, s. 267) ska den administrativa påföljdsavgiften omfatta gärningar och försummelser som har bedömts i enlighet med regleringsprinciperna för administrativa påföljder. Påföljdsavgiften stöder iakttagandet av skyldigheterna enligt lagstiftningen och tillsynen över iakttagandet. I regel kan inte andra tillsynsmetoder tillämpas effektivt på de gärningar som omfattas av påföljdsavgift, eftersom försummelsen eller förseelsen är av engångskaraktär eller har upphört eller avsikten är att vid

Utlåtande LaUU 3/2026 rd

äventyr av påföljdsavgift förebygga brott mot de centrala skyldigheterna i lagstiftningen. Gärningarna eller försummelserna är i fråga om klandervärdheten relativt obetydliga och de är lätta att bevisa. Bestämmelser om mer klandervärda gärningar finns i strafflagen.

I fråga om strafflagen (lagförslag 3) föreslås det i propositionen att 17 kap. 6 § 2 mom., 34 kap. 4 § 1 mom. 4 punkten och 44 kap. 10 § ändras. Centralt i ändringarna i strafflagen är bland annat att de allmänna hänvisningarna i den gällande lagen till överträdelse av kärnenergilagen, till exempel i fråga om äventyrande av andras hälsa enligt 34 kap. 4 §, ska ersättas med exaktare beskrivningar av gärningssätten och hänvisningar till kärnenergilagen i syfte att förverkliga förutsättningarna för den straffrättsliga legalitetsprincipen (RP, s. 318). Motsvarande preciseringar som är av betydelse med tanke på legalitetsprincipen föreslås också i fråga om straffbar användning av kärnenergi enligt 44 kap. 10 §.

Sammantaget anser lagutskottet att propositionen inom dess ansvarsområde, och särskilt när det gäller påföljdsregleringen, är ändamålsenlig. Utskottet tillstyrker till dessa delar lagförslagen, men med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Säkerhetsövervakningsföreseelse (lagförslag 1, 403 §)

Komplettering av subsidiaritetsklausulen. Lagutskottet föreslår som teknisk justering att det till subsidiaritetsklausulerna i 403 § 1 och 2 mom. i kärnenergilagen fogas orden "för gärningen" ("... om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag"), på det sätt som anges nedan i utskottets ändringsförslag.

Ändringsbehov till följd av blankettstraffbestämmelserna. Utifrån inkommen utredning anser lagutskottet att straffbarheten enligt 403 § 1 mom. 1 och 2 punkten i kärnenergilagen bör begränsas till att gälla underlåtenhet att iaktta sådana bestämmelser som innehåller ett klart förbud eller en klar skyldighet som gäller säkerhetspersoner, eller att de materiella bestämmelser som det i straffbestämmelsen hänvisas till bör utformas så att de innehåller ett klart förbud eller en klar skyldighet.

Lagutskottet föreslår därför utifrån inkommen utredning och på det sätt som närmare anges nedan i utskottets ändringsförslag att 159 § 1 mom. och 163 § 3 mom. i kärnenergilagen ändras så att de innehåller en klar skyldighet samt att det föreslagna 403 § 1 mom. ändras så att det i fråga om de bestämmelser som nämns där klart är fråga om överträdelse av en skyldighet. Dessutom föreslår utskottet att hänvisningen till det föreslagna 165 § 2 mom. stryks i 1 punkten, eftersom den bestämmelse som hänvisningen avser har karaktären av en principbestämmelse och kriminalisering av ett förfarande som strider mot den inte framstår som möjlig med beaktande av kravet på exakthet och noggrann avgränsning.

Beaktande av bestämmelserna om tjänsteansvar. Enligt utredning till utskottet verkar straffbestämmelsen i 403 § 1 mom. 4 punkten i kärnenergilagen överlappa bestämmelserna om tjänstebrott. Enligt det föreslagna 160 § 2 mom. i kärnenergilagen tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar på säkerhetspersoner. Grundlagsutskottet har fäst uppmärksamhet vid att skötseln av en offentlig förvaltningsuppgift förutsätter att personerna handlar under

Utlåtande LaUU 3/2026 rd

tjänsteansvar och ansett det vara viktigt att bestämmelser om tjänsteansvar finns i lag (bl.a. GrUU 1/2008 rd och GrUU 22/2020 rd).

I 40 kap. i strafflagen föreskrivs det om tjänstebrott. I 40 kap. 7 § i strafflagen föreskrivs det om missbruk av tjänsteställning och i 8 § om grovt missbruk av tjänsteställning samt i 9 § om brott mot tjänsteplikt och i 10 § om brott mot tjänsteplikt av oaktsamhet. Enligt utredning till utskottet bedöms det, med beaktande av regleringen om tjänstebrott i strafflagen och 160 § 2 mom. i den föreslagna kärnenergilagen, att den föreslagna 403 § 1 mom. 4 punkten till väsentliga delar är onödig.

Dessutom föreskrivs det i 165 § 4 mom. i den föreslagna kärnenergilagen, till vilket det hänvisas i 403 § 1 mom. 4 punkten, inte om något förbud eller någon skyldighet vars överträdelse kunde göras straffbar, utan om tillämpningen av vissa bestämmelser i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (841/2006) på det förfarande som avses i 165 § 4 mom. Enligt uppgift förefaller de bestämmelser som det hänvisas till i 165 § 4 mom. 1, 2, 6 och 8—11 punkten inte i tillräcklig grad uppfylla det krav på exakthet och noggrann avgränsning som ingår i den straffrättsliga legalitetsprincipen.

Därför föreslår lagutskottet att 403 § 1 mom. 4 punkten i kärnenergilagen stryks på det sätt som anges i utskottets ändringsförslag nedan.

Brist i fråga om rekvisitet för tillräknande. I 403 § 2 mom. i kärnenergilagen ingår inget rekvisit för tillräknande. Lagutskottet föreslår att 403 § 2 mom. kompletteras med ett motsvarande rekvisitet för tillräknande som finns i 1 mom., det vill säga ” uppsåtligen eller av grov oaktsamhet ” på det sätt som anges nedan i utskottets ändringsförslag.

Påföljdsavgift (lagförslag 1, 404 och 405 §)

Begränsning av tillämpningsområdet till juridiska personer. Sakkunniga har i fråga om 405 § i kärnenergilagen påpekat att påföljdsavgiftens nedre och övre gräns i bestämmelsen har fastställts enbart i fråga om juridiska personer, trots att verksamhetsutövare enligt 5 § 1 mom. 56 punkten i lagförslaget avser en fysisk person, sammanslutning eller stiftelse som bedriver användning av kärnenergi, och att påföljdsavgiften enligt 404 § kan påföras en verksamhetsutövare. Vidare har sakkunniga allmänt påpekat att överträdelser som begås av fysiska personer faller utanför det administrativa påföljdsansvaret.

Enligt utredning till utskottet har man i den föreslagna regleringen stannat för att utesluta fysiska personer från tillämpningsområdet, eftersom det på basis av respons som erhållits under beredningen och gjorda bedömningar anses att inkludering av fysiska personer skulle kunna inverka negativt på de värderingar, attityder och verksamhetssätt som stöder säkerheten vid en kärnanläggning och förbättrandet av den (säkerhetskultur). I enlighet med detta föreskrivs det i 404 och 405 § i den föreslagna kärnenergilagen om påföljdsavgift endast för juridiska personer.

Enligt utredning har dock den föreslagna 404 § i detta avseende blivit något oklar, om bedömningen begränsas till den paragrafen. En gärning som enligt paragrafen ska sanktioneras genom administrativ påföljdsavgift är enligt uttrycklig bestämmelse eller de facto möjlig endast

Utlåtande LaUU 3/2026 rd

när verksamheten bedrivs av en juridisk person. Punkterna 1—4 i 404 § 1 mom. gäller kärnämneskontroll och punkterna 5—23 kärnanläggningar. Momentets punkter om kärnämneskontroll förutsätter i praktiken verksamhetstillstånd eller verksamhetsanmälan, och enligt det föreslagna 27 § 2 mom. får verksamheten då bedrivs endast av sammanslutningar eller stiftelser som avses i 2 § 1 mom. och 3 § 1 mom. 2 punkten i näringsverksamhetslagen (565/2023). Dessutom följer det i praktiken av skadepresumtionen i 1 och 3 punkten och av tillståndskravet i 2 punkten att verksamheten förutsätter verksamhetstillstånd, verksamhetsanmälan eller tillstånd för kärnanläggning eller något annat motsvarande tillstånd som krävs för verksamhet som bedrivs i sammanslutnings- eller stiftelseform. Uppförande, drift och avveckling av en kärnanläggning förutsätter tillstånd för kärnanläggning, och enligt den föreslagna 315 § får ett sådant tillstånd sökas av en sammanslutning eller stiftelse som avses i 2 § 1 mom. i näringsverksamhetslagen. Bestämmelser om tillståndshavarens rätt att bedriva verksamhet som gäller kärnmaterial utan verksamhetstillstånd eller verksamhetsanmälan finns i den föreslagna 43 §. I det föreslagna 404 § 2 mom. föreskrivs det om påföljdsavgift för innehavare av beslut om godkännande av transport och för avsändare av transport. Det är i 1 punkten fråga om transport av kärnämnen eller kärnavfall som avses i det föreslagna 45 § 1 mom. eller 148 § 4 mom. I 2 punkten är det fråga om transport av andra kärnämnen eller kärnavfall av något mindre farlig art. De ansvar och skyldigheter som hänför sig till transporter är med beaktande av bland annat den föreslagna kärnenergilagen, lagen om transport av farliga ämnen (541/2023) och atomansvarighetslagen (484/1972) sådana att verksamhet i praktiken inte kan bedrivs på annat sätt än av juridiska personer.

Mot bakgrund av det som sägs ovan och utifrån inkommen utredning bedömer lagutskottet att den lösning som valts i den föreslagna 404 §, genom vilken påförandet av påföljdsavgift avgränsas till juridiska personer genom hänvisningar till vissa tillstånd som i praktiken endast juridiska personer kan ansöka om, i princip förefaller ändamålsenlig. För att förbättra konsekvensen i regleringshelheten föreslår lagutskottet dock att *403 § 1 mom. 4 punkten* kompletteras med en skadepresumtion på det sätt som anges i utskottets ändringsförslag nedan. Då är det klart att verksamheten också till denna del, med beaktande av den föreslagna kärnenergilagen, i praktiken kan bedrivs endast i sammanslutnings- eller stiftelseform. Lagutskottet föreslår, likaså av konsekvensskäl, att uttrycket ”juridisk person” i *405 § 2 mom.* i kärnenergilagen ersätts med ordet ”verksamhetsutövare” på det sätt som anges i utskottets ändringsförslag nedan.

Uppsåt eller oaktsamhet eller objektivt ansvar. Sakkunniga har påpekat att 404 § i kärnenergilagen inte innehåller något krav på uppsåt eller oaktsamhet i fråga om det sanktionerade förfarandet.

Vid sakkunnigutfrågningen framfördes det dock att tillämpningen av kärnenergilagen i allmänhet inte baserar sig på enskilda aktörers beslut och att iakttagandet av de skyldigheter som omfattas av påföljdsavgiften i praktiken inte är beroende av en enskild persons arbetsinsats. Bedömningen av en persons subjektiva skuld lämpar sig därför relativt dåligt för beslut om beloppet av den föreslagna administrativa påföljdsavgiften. En förutsättning för påförande av påföljdsavgift är dessutom på flera ställen att skyldigheten väsentligt eller upprepade gånger har försumrats, och vid bedömningen av påföljdsavgiftens belopp ska enligt 405 § 2 mom. bland annat förfarandets art, omfattning och varaktighet beaktas. Påföljdsavgiften kan enligt 3 mom. jämkas eller behöver

Utlåtande LaUU 3/2026 rd

inte alls påföras, bland annat om försummelsen är ringa eller det finns giltig orsak till försummelsen.

Efter att ha bedömt propositionen och inkommen utredning och med beaktande av sammanhanget och hur allvarliga de karakteriserade gärningarna är samt att påföljdsavgiften begränsas till juridiska personer anser lagutskottet, med tanke på det egna ansvarsområdet, att den lösning som föreslås i propositionen är möjlig i detta sammanhang.

Ändringsbehov till följd av blankettstraffbestämmelserna. Sakkunniga har framfört att bestämmelserna i 134 § 2 mom. kan behöva preciseras så att det tydligare föreskrivs om föremålet för påföljden.

Utifrån inkommen utredning bedömer lagutskottet att 404 § 1 mom. 9 och 10 punkten om påföljdsavgift bildar en svårbegriplig helhet vars förhållande till 134 § 2 mom. är något oklart. Utifrån inkommen utredning föreslår lagutskottet att *404 § 1 mom. 9 och 10 punkten* slås samman och ändras på det sätt som anges nedan i utskottets ändringsförslag. Det innebär att en administrativ påföljdsavgift för det första kan påföras om det upprepade gånger eller planmässigt görs undantag från de säkerhetstekniska drifförutsättningarna för en kärnanläggning utan eller i strid med det godkännande som föreskrivs i 134 § (hänvisar i praktiken till första meningen i 2 mom.) eller om det underlåts att göra en i 134 § föreskriven anmälan eller om det utan grund dröjs med att göra anmälan (hänvisar i praktiken till den sista meningen i 2 mom. om exceptionella situationer). Det föreslagna 134 § 2 mom. bör enligt utskottets uppfattning behållas i enlighet med propositionen. Den ändring som utskottet föreslår medför också att föreslagna *404 § 1 mom. 11—23 punkten* bör ändras till 10—22 punkten.

Bunden prövning. Sakkunniga har påpekat att 405 § 3 mom. inte har formulerats så att det är fråga om bunden prövning, utan att formuleringen ”kan jämkas eller inte påföras” används i bestämmelsen. Lagutskottet föreslår på det sätt som anges nedan i utskottets ändringsförslag att *405 § 3 mom.* ändras så att det är fråga om bunden prövning, det vill säga att påföljdsavgiften ska jämkas eller inte påföras när de förutsättningar som avses i bestämmelsen uppfylls.

Strafflagen

Ändringar till följd av blankettstraffrekvisiten. Lagutskottet fäster uppmärksamhet vid 34 kap. 4 § 1 mom. 4 punkten underpunkt d och 44 kap. 10 § 5 punkten i strafflagen, där det hänvisas till 58 § 1 mom. i kärnenergilagen. Utifrån inkommen utredning föreslår lagutskottet att *58 § 1 mom. i kärnenergilagen* ändras på det sätt som anges nedan i utskottets ändringsförslag så att det innehåller en klar skyldighet.

Sakkunniga har också påpekat att det inte närmare anges vilka särskilda grunder som avses i 361 § 2 mom. i kärnenergilagen eller 44 kap. 10 § 9 punkten i strafflagen, och att det av skäl som hänför sig till den straffrättsliga legalitetsprincipen kan finnas skäl att precisera de särskilda grunder som avses i 361 § 2 mom. i kärnenergilagen.

Lagutskottet föreslår utifrån inkommen utredning att den första meningen i *361 § 2 mom. i kärnenergilagen* preciseras på det sätt som anges nedan i utskottets ändringsförslag, så att det klart

Utlåtande LaUU 3/2026 rd

framgår vilka grunder som berättigar till att röra anordningar som placerats för övervakning eller ingripa i deras funktion. Enligt den ändring som utskottet föreslår skulle det vara tillåtet att röra anordningar eller ingripa i deras funktion på de särskilda grunder som preciseras i momentet och dessutom efter en förhandsanmälan till Strålsäkerhetscentralen. Den senare kan till exempel hänföra sig till service- och underhållsåtgärder. I anslutning till den föreslagna ändringen föreslår utskottet också att bemyndigandet att meddela föreskrifter i 361 § 4 mom. i kärnenergilagen kompletteras i fråga om anmälningsförfarandet samt att 44 kap. 10 § 9 punkten i strafflagen kompletteras så att den motsvarar den ändring som föreslås i 361 § 2 mom. i kärnenergilagen, på det sätt som närmare anges nedan i lagutskottets ändringsförslag.

Straffskala. I propositionen föreslås det att det maximistraff som föreskrivs i 44 kap. 10 § i strafflagen för kärnenergibrott höjs från ett år till två års fängelse. Som det konstateras i propositionen (RP, s. 356) är det fråga om en avsevärd skärpning av straffskalan.

I propositionen (RP, s. 320) motiveras fördubblingen av maximistraffet med de allvarliga konsekvenserna av vissa gärningar som avses i bestämmelsen om straffbar användning av kärnenergi och som hänför sig till den strålningsexponering som gärningarna eventuellt orsakar samt med att de största verksamhetsutövarna kan inneha en betydande mängd radioaktiva ämnen. Lagutskottet fäster dessutom uppmärksamhet vid att det i 44 kap. 11 § i gällande strafflag föreskrivs ett maximistraff på två års fängelse för brott mot bestämmelserna om explosiva varor. Enligt utskottets uppfattning kan ett brott som gäller straffbar användning av kärnenergi anses vara lika klandervärd. Utskottet anser att det finns godtagbara grunder, som är kopplade till den straffbelagda gärningens klandervärdhet och de möjliga följdernas allvar, för att höja straffskalan i 44 kap. 10 § i strafflagen på det sätt som föreslås i propositionen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Lagutskottet föreslår

att 58, 159, 163, 361 och 403—405 § i lagförslag 1 samt 44 kap. 10 § i lagförslag 3 i proposition RP 24/2026 rd ändras(Utskottets ändringsförslag).

Utlåtande LaUU 3/2026 rd

Utskottets ändringsförslag

1.

Kärnenergilag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

58 §

Begränsning av strålningsexponering vid transporter

När det gäller transporter ska tillståndshavaren iaktta vad som i 15 kap. i strålsäkerhetslagen föreskrivs om verksamhetsutövarens skyldigheter i fråga om att begränsa exponering av allmänheten.

På begränsning av yrkesmässig exponering och exponering av allmänheten till följd av transport tillämpas också vad som föreskrivs om det i 8 och 9 § i strålsäkerhetslagen samt med stöd av 10 § i den lagen.

159 §

Säkerhetspersonens dräkt

En säkerhetsperson som utför uppgifter enligt 157 § 1 och 2 mom. ska använda en dräkt utifrån vilken han eller hon kan identifieras som säkerhetsperson ~~utifrån sin dräkt~~. Säkerhetspersonen får vid utförandet av dessa uppgifter inte använda en dräkt som inte tydligt skiljer sig från uniformer och militärdräkter som polisen, Gränsbevakningsväsendet, Försvarmakten, Tullen, Brottpåföljdsmyndigheten och räddningsväsendet använder samt från officiella märken och texter på dessa uniformer och militärdräkter.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om säkerhetspersoners dräkt och de märken som används på den.

163 §

Säkerhetspersoners maktmedelsredskap

Maktmedelsredskap som är tillåtna för säkerhetspersoner är

- 1) skjutvapen enligt 2 § i skjutvapenlagen (1/1998),
- 2) gasspray enligt 11 § i skjutvapenlagen,
- 3) handbojor samt midjefängsel och fotfängsel,
- 4) högst 70 cm långa batonger samt teleskopbatonger,

Utlåtande LaUU 3/2026 rd

- 5) i 161 § 1 mom. 10 punkten avsedda hundar,
- 6) tryckluftsdreven projektilavfyrare och elpistol.

Maktmedelsredskapen ska administreras av tillståndshavaren eller den som handlar för tillståndshavarens räkning.

En säkerhetsperson ska vid bärandet av maktmedelsredskap iaktta vad som i 20 § i säkerhetstjänstlagen föreskrivs om hur en väktare ska bära sina maktmedelsredskap. Avvikelse från sättet att bära maktmedelsredskap får utöver vad som föreskrivs i den paragrafen göras, om det är motiverat med beaktande av arbetarskyddet eller strålsäkerheten. Säkerhetspersoner får dock bära skjutvapen endast om det med hänsyn till omständigheterna är nödvändigt för uppdraget.

361 §

Anordningar som placerats av myndigheter

Verksamhetsutövaren ska underrättas om placeringen av sådana Strålsäkerhetscentralens anordningar som avses i 358 § 1 mom. 4 punkten. Verksamhetsutövaren får inte orsakas onödig olägenhet av placeringen av anordningar. Om anordningar placeras någon annanstans än på ett område i verksamhetsutövarens besittning, ska fastighetsägaren och vid behov separat dess innehavare underrättas om detta, och då får placeringen och användningen av anordningarna inte medföra mer än ringa olägenhet.

Det är inte tillåtet att utan en särskild grund som är nödvändig med tanke på säkerheten vid kärnanläggningen eller för att begränsa skador eller utan förhandsanmälan till Strålsäkerhetscentralen röra anordningar som placerats för övervakning eller ingripa i deras funktion. Strålsäkerhetscentralen ska efter händelsen utan dröjsmål underrättas om den särskilda grunden. På vidrörande av sådana anordningar, eller ingripande i deras funktion, som Europeiska kommissionen eller Internationella atomenergiorganet har placerat för att ordna kärnämneskontroll tillämpas vad som särskilt föreskrivs om anordningarna.

Verksamhetsutövaren ska se till att det finns lämpliga förutsättningar för placering och användning av anordningarna samt vidta tillräckliga åtgärder för att förebygga sådant i 2 mom. avsett vidrörande av anordningarna eller ingripande i deras funktion på ett område som är i verksamhetsutövarens besittning.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om de särskilda grunder och det anmälningsförfarande som avses i 2 mom.

403 §

Säkerhetsövervakningsföreseelse

En säkerhetsperson som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet ~~underlåter att iaktta~~

1) använder andra maktmedelsredskap än sådana som är tillåtna enligt 163 § 1 eller 2 mom., bryter mot sin skyldighet enligt 163 § 3 mom. i fråga om bärande av maktmedelsredskap eller använder maktmedel eller maktmedelsredskap i andra fall än de som avses i 165 § 1 mom. eller använder skjutvapen i andra fall än de som avses i 165 § 3 mom.,

2) utför säkerhetsvisitation på annat sätt än enligt 162 § 1 mom. eller någon annanstans än på kärnanläggningen eller det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse eller i en

Utlåtande LaUU 3/2026 rd

lokal som avses i 162 § 6 mom. eller vid säkerhetsvisitation fråntar en person ett ämne eller föremål på annat sätt än enligt 162 § 2 mom., eller

3) bryter mot en skyldighet eller ett förbud i 159 § 1 mom. som gäller säkerhetspersonens dräkt eller användningen av den eller mot föreskrifter om dessa som meddelats med stöd av 159 § 2 mom., när anlitaudet av säkerhetsperson grundar sig på 157 §, eller

~~4) de skyldigheter i fråga om behandlingen av en person som gripits som det föreskrivs om i 165 § 4 mom.,~~

ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för säkerhetsövervakningsförseelse dömas till böter.

För säkerhetsövervakningsförseelse döms också den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet obehörigen använder en säkerhetspersons dräkt så att personen kan misstas för en säkerhetsperson, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag.

404 §

Påföljdsavgift

Påföljdsavgift kan påföras en verksamhetsutövare i vars verksamhet

1) den i 19 § avsedda skyldigheten att ha bokföring över kärnmaterial i väsentlig grad försummas eller den i 19 § avsedda skyldigheten att lämna uppgifter eller rapporter försummas så att lämnandet av uppgifter som gäller staten i enlighet med en internationell överenskommelse på kärnenergiområdet som är bindande för Finland äventyras,

2) kärnmaterial i strid med 21 § överläts till en mottagare som inte har det tillstånd som krävs enligt denna lag,

3) användning av kärnenergi som hänför sig till kärnmaterial sker innan verksamhetsanmälan enligt 34 § har gjorts eller utan ett verksamhetstillstånd enligt 30 § så att det orsakar ringa olägenhet för den övervakning av användningen av kärnenergi som förutsätts i de internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland,

4) sådana anmälningar eller sådant lämnande av uppgifter i anslutning till kärnämneskontroll som föreskrivs i 35 §, 36 § 1 mom. eller 39 § i väsentlig grad eller upprepade gånger försummas så att det orsakar ringa olägenhet för den övervakning av användningen av kärnenergi som förutsätts i de internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland,

5) en ändring i kärnanläggningens system genomförs under driften av anläggningen utan eller i strid med det godkännande som föreskrivs i 87 §,

6) en kärnteknisk struktur eller mekanisk komponent installeras eller används någon annanstans än i en i 105 § 2 mom. avsedd kärnanläggning,

7) kärnbränsle eller styrelement tas i bruk utan eller i strid med det godkännande som föreskrivs i 116 §,

8) en person som inte har ett godkännande enligt 131 § anlitas i en uppgift för vilken det krävs godkännande som kärnkraftverksoperatör,

9) det upprepade gånger eller planmässigt görs undantag från de säkerhetstekniska driftförutsättningarna för en kärnanläggning utan eller i strid med det godkännande som föreskrivs i 134 § eller det underläts att göra en i 134 § föreskriven anmälan eller det utan grund dröjs med att göra anmälan,

Utlåtande LaUU 3/2026 rd

~~10) det upprepade gånger underlåts att göra en i 134 § föreskriven anmälan om avvikelser från de säkerhetstekniska driftsförutsättningarna eller det upprepade gånger och utan grund dröjs med att göra anmälan,~~

10) den i 139 § 2 mom. föreskrivna uppföljningen av i hurudant skick en kärnanläggningsstrukturer och komponenter är i väsentlig grad försummas,

11) användningen av en sådan komponent som inte uppfyller besiktningens målsättning fortsätter i kärnanläggningen utan eller i strid med det godkännande som föreskrivs i 143 §,

12) anlita personer enligt kraven i 157 § i väsentlig grad försummas,

13) säkerhetspersoner anlitas på något annat sätt än vad som föreskrivs i 157 § 1 eller 2 mom.,

14) det underlåts eller utan grund dröjs med att göra en i 180 § 2 mom. föreskriven anmälan till Strålsäkerhetscentralen om övergång till en beredskapssituation,

15) den i 203 § föreskrivna bokföringen över kärnavfall som lagrats och slutförvaras i väsentlig grad försummas,

16) den bokföring enligt 289 § för en anläggning för kärnämnestillvaratagande som gäller avfall innehållande naturliga radioaktiva ämnen och bortskaffandet av det i väsentlig grad försummas,

17) hanteringen eller lagringen av färskt kärnbränsle inleds vid ett kärnkraftverk utan eller i strid med det godkännande som föreskrivs i 329 §,

18) kärnbränsle för första gången tillförs i reaktorn utan eller i strid med det godkännande som föreskrivs i 330 §,

19) kärnkraftverkets reaktor startas för första gången utan eller i strid med det godkännande som föreskrivs i 331 §,

20) övergången till nästa fas av idrifttagningen av ett kärnkraftverk eller av en omfattande ändring av ett kärnkraftverk sker utan eller i strid med det godkännande som föreskrivs i 332 § i en situation där godkännandet krävs,

21) driften av en kärnteknisk anläggning, en produktionsanläggning för kärnbränsle eller en slutförvarsanläggning inleds utan eller i strid med det godkännande som föreskrivs i 333 § eller en sådan anläggning startas utan en sådan besiktning som avses i 136 § 3 mom.,

22) det utan grund dröjs med att göra en sådan anmälan av en strålsäkerhetsincident som ska göras med stöd av 392 §.

Påföljdsavgift kan påföras också

1) en sådan innehavare av ett beslut om godkännande av transport som försummar de anmälningskyldigheter vid transport som föreskrivs i 189 §,

2) en sådan avsändare av transport som försummar den anmälningskyldighet avseende transporter som föreskrivs i 190 §.

405 §

Påföljdsavgiftens belopp och verkställighet av påföljdsavgift

Strålsäkerhetscentralen påför den påföljdsavgift som det föreskrivs om i 404 §.

Den påföljdsavgift som påförs en **verksamhetsutövare** är minst 1 000 euro och högst 100 000 euro. Påföljdsavgiftens belopp ska baseras på en samlad bedömning. Vid bedömningen av beloppet ska hänsyn tas till förfarandets art, omfattning och varaktighet samt gärningsmannens ekonomiska ställning. Dessutom ska vid bedömningen beaktas den vinning som erhållits och den skada som orsakats genom förfarandet, om de kan bestämmas. Vid bedömningen ska hänsyn

Utlåtande LaUU 3/2026 rd

också tas till verksamhetsutövarens samarbete med Strålsäkerhetscentralen för att utreda ärendet, åtgärder för att förhindra att överträdelsen upprepas, övriga och tidigare överträdelser och försummelser i fråga om bestämmelserna om användning av kärnenergi samt förfarandets övriga eventuella konsekvenser.

Påföljdsavgiften ska jämkas eller ~~behöver~~ inte alls påföras, om försummelsen är ringa eller som helhet är av mindre betydelse med tanke på skyldigheterna i anslutning till säkerheten vid användning av kärnenergi eller kärnämneskontrollen eller om det finns ett giltigt skäl till försummelsen eller om det annars med hänsyn till omständigheterna är oskäligt att påföra påföljdsavgift. Påföljdsavgift får inte påföras, om det har förflutit mer än fem år sedan gärningen begicks. Om överträdelsen eller försummelsen har varit fortlöpande räknas tidsfristen från det att överträdelsen eller försummelsen har upphört. Påföljdsavgift får inte heller påföras den som misstänks för samma gärning i en förundersökning, en åtalsprövning eller ett brottmål som behandlas i domstol eller den som för samma gärning har meddelats en lagakraftvunnen dom. Den som påförts en påföljdsavgift får inte i domstol dömas till straff för samma gärning.

Bestämmelser om verkställighet av påföljdsavgifter som påförts med stöd av denna lag finns i lagen om verkställighet av böter (672/2002).

3.

Lag

om ändring av strafflagen

om ändring av strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras strafflagen (39/1889) 17 kap. 6 § 2 mom., 34 kap. 4 § 1 mom. 4 punkten och 44 kap. 10 §, sådana de lyder, 17 kap. 6 § 2 mom. i lag 1087/2015 samt 34 kap. 4 § 1 mom. 4 punkten och 44 kap. 10 § i lag 400/2002, som följer:

44 kap.

Om brott som äventyrar andras hälsa och säkerhet

10 §

Straffbar användning av kärnenergi

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

Utlåtande LaUU 3/2026 rd

1) utan sådant drifttillstånd som krävs enligt 303 § i kärnenergilagen eller i strid med bestämmelserna i tillståndsbeslutet driver ett kärnkraftverk eller återstartar det utan i 136 § 2 mom. i den lagen avsedd besiktning,

2) på något annat sätt än vad som avses i 1 punkten utan sådant tillstånd som krävs enligt 30 eller 34 kap. i kärnenergilagen eller i strid med bestämmelserna i tillståndsbeslutet, börjar uppföra, tar i drift eller driver eller avvecklar en kärnanläggning eller en anläggning för kärnämnestillvaratagande så att gärningen är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa eller annan än ringa olägenhet för den övervakning av användningen av kärnenergi som förutsätts i de internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland eller orsakar fara för någon annans egendom,

3) utan sådant godkännande som krävs enligt 205, 207, 210, 213, 214 eller 217–219 § eller 220 § 3 mom. i kärnenergilagen eller i strid med bestämmelserna i beslutet om godkännande eller utan det tillstånd som krävs enligt 220 § 2 mom. i den lagen eller i strid med bestämmelserna i tillståndsbeslutet innehar, producerar, hanterar, använder, lagrar eller slutförvarar kärnavfall, eller bryter mot en skyldighet, ett förbud eller en begränsning enligt 218–220 § i den lagen som gäller slutförvaring, import, export, överföring eller överlåtelse av kärnavfall,

4) utan sådant godkännande som krävs enligt 185 § i kärnenergilagen eller i strid med bestämmelserna i beslutet om godkännande, transporterar kärnämnen eller kärnavfall,

5) underlåter att iaktta en skyldighet enligt 28 § 2 mom. i kärnenergilagen som gäller säkerheten i fråga om kärnämnen, en skyldighet enligt 48, 50, 51 §, 58 § 1 mom., 98, 99, 117, 122, 130–132, 152, 327, 335 eller 353 § i den lagen som gäller säkerheten vid kärnanläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande, en skyldighet enligt 183 § i den lagen som gäller säkerheten vid transport av kärnämnen eller kärnavfall eller en skyldighet enligt 201, 213 eller 287 § som gäller säkerheten vid hantering, lagring, slutförvaring eller bortskaffande av kärnavfall eller avfall som innehåller naturliga radioaktiva ämnen eller en föreskrift som gäller en sådan skyldighet och som meddelats med stöd av 50 § 3 mom., 51 § 3 mom., 98 § 3 mom., 99 § 3 mom., 117 § 3 mom., 122 § 3 mom., 130 § 3 mom., 131 § 4 mom., 132 § 3 mom., 152 § 4 mom., 183 § 3 mom., 201 § 4 mom., 213 § 4 mom., 287 § 3 mom., 335 § 3 mom. eller 353 § 3 mom. eller ett förbud eller åläggande som meddelats med stöd av 368 § i den lagen och som gäller avbrytande eller begränsande av verksamheten så att gärningen är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa eller annan än ringa olägenhet för den övervakning av användningen av kärnenergi som förutsätts i de internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland eller orsakar fara för någon annans egendom,

6) underlåter att iaktta reserveringsskyldigheten enligt 226, 233–235, 239 eller 242–244 § i kärnenergilagen eller en med tanke på reserveringsskyldigheten väsentlig skyldighet enligt 228 § eller 232 § 2 mom. i den lagen att lämna in uppskattningar, redogörelser eller uppgifter så att gärningen är ägnad att orsaka annan än ringa olägenhet för reserveringen av medel för kostnader för kärnavfallshanteringen, eller underlåter att iaktta den skyldighet enligt 234 § 1 mom. i den lagen som gäller första överlämnande av säkerheter,

7) utan sådant verksamhetstillstånd som krävs enligt 30 § i kärnenergilagen eller i strid med bestämmelserna i tillståndsbeslutet bedriver verksamhet som kräver nämnda tillstånd så att gärningen är ägnad att orsaka annan än ringa olägenhet för den övervakning av användningen av kärnenergi som förutsätts i de internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland,

8) underlåter att iaktta försäkringsplikten enligt 23 § i atomansvarighetslagen (484/1972), eller

Utlåtande LaUU 3/2026 rd

9) utan en sådan särskild grund som avses i 361 § 2 mom. i kärnenergilagen ~~avsedda särskilda grunder~~ eller utan förhandsanmälan hindrar eller stör en sådan komponents funktion som installerats med tanke på övervakningen av användningen av kärnenergi,
ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för *straffbar användning av kärnenergi* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Helsingfors 29.4.2026

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Juho Eerola saf
vice ordförande Sandra Bergqvist sv
medlem Pekka Aittakumpu saf
medlem Pia Hiltunen sd
medlem Jessi Jokelainen vänst
medlem Aleksi Jäntti saml
medlem Anette Karlsson sd
medlem Mari Kaunistola saml
medlem Pihla Keto-Huovinen saml
medlem Jani Kokko sd
medlem Rami Lehtinen saf
medlem Timo Mehtälä cent
medlem Susanne Päivärinta saml
medlem Mika Riipi cent
medlem Joakim Vigelius saf
medlem Juha Viitala sd.

Sekreterare var

utskottsråd Mikko Monto.